

Екологічні умови формування та функціонування сучасного варіанту англійської мови в Південно-Африканській Республіці

О. М. Авраменко

Запорізький національний університет
Corresponding author. E-mail: av30el@gmail.com

Paper received 01.02.20; Accepted for publication 14.02.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2020-218VIII66-01>

Анотація. Статтю присвячено аналізу екологічних умов функціонування сучасного варіанту англійської мови в Південно-Африканській Республіці. Доведено доцільність аналізу неомогенних форм існування мови в аспекті лінгвістичної екології, охарактеризовано сучасний стан південноафриканського варіанту за низкою критеріїв (лінгвогеографічний, соціолінгвістичний, структурний). Визначено основні джерела поповнення лексичної системи, шляхи її формування та сфери максимальної концентрації регіонально маркованих одиниць. Результати дослідження переконують у потужності впливу екологічного чинника на формування своєрідності лексичної системи англійської мови в Південній Африці порівняно з генетичним та типологічним чинниками.

Ключові слова: лінгвістична екологія, мовний контакт, мовна варіативність, південно-африканський варіант англійської мови, внутрішньосистемна неоднорідність.

Вступ. У сучасних умовах інтеграції, інтенсивного контактування мов і стрімкої трансформації англійської мови в глобальний лінгва франка зростає актуальність поліаспектного, міждисциплінарного дослідження ситуацій мовної взаємодії та варіативності.

Оскільки перебіг цих процесів визначається зовнішніми та внутрішніми чинниками функціонування мов, останнім часом фокус уваги дослідників зміщено із соціолінгвістичного [3; 9; 10; 12; 15], етнолінгвістичного [6; 11], лінгвокультурологічного [1; 4; 7; 31] та когнітивного [2] аспектів у бік лінгвсеміотики [8; 5] й мовної екології [14; 30; 39].

Переваги екологічного підходу до вивчення мовних контактів полягають в тому, що він, по-перше, долає розрив між теоретичними й практичними проблемами мовного контактування та інтегрує різні кути зору на мову; по-друге, дозволяє розглянути мову крізь призму “соціальності” (“sociality” [23, p. 64-65]) – у взаємозв’язку з різними видами діяльності й поведінки мовців, цілого комплексу взаємодій між складниками соціолінгвальної ситуації. Вищезазначеним обумовлено **актуальність** дослідження.

Огляд публікацій за темою. Оскільки екологічний підхід обходить розмежування лінгвального та екстралінгвального аспектів, він виявляється ефективним для дослідження поліетнічних ареалів та мультилінгвальних суспільств, зокрема Південної Африки. Численні дослідження, зокрема останніх років, присвячено питанням історії розвитку [33], сучасного стану англійської мови та мови африкаанс в соціолінгвістичному аспекті [38] з ухилом в бік проблеми двомовності [44], контактування з африканськими мовами, перемикання та змішування кодів [22]. Незважаючи на те, що окремі роботи демонструють безсумнівні переваги екологічного підходу до аналізу структури та семантики лексичної системи англійської мови в Південній Африці, а також тлумачення її внутрішньосистемної варіативності, резерв цього напрямку усе ще використано недостатньо.

Мета цієї розвідки полягає в аналізі лінгвокультурної неоднорідності середовища формування та функціонування англійської мови в Південній Африці.

Реалізація мети передбачає розв’язання таких за-

вдань: охарактеризувати сучасний стан та середовище функціонування англійської мови в Південній Африці; визначити основні джерела поповнення лексичної системи, шляхи її формування та сфери максимальної концентрації регіонально маркованих одиниць; довести вплив екологічних чинників на регіональну своєрідність лексичної системи англійської мови в Південній Африці.

Матеріал і методи дослідження. Аналіз лексики англійської мови в Південній Африці ускладнюють її поліетнічний характер – етимологічна та функційна співвіднесеність з різними культурами, структурна гібридність та семантична варіативність. Це зумовило застосування комплексу *методів і методик*: методу *суцільної вибірки й описового методу* – для інвентаризації та інтерпретації мовних одиниць; *методики безпосередніх складників* – для визначення морфологічної будови лексем та етапів її формування (первинна основа > похідна); методу *аналізу словникових дефініцій, етимологічного, компонентного й контекстологічного* аналізу лексичних одиниць – для встановлення продуктивних джерел, шляхів формування лексикону, а також сфер максимальної концентрації регіоналізмів; *порівняльного методу та методу кореляції соціальних та лінгвальних фактів* для встановлення впливу екології функціонування мови на структурні властивості її лексики.

Матеріал дослідження охоплює одиниці, зафіксовані в історичних та тлумачних словниках англійської мови в Південній Африці [17; 19; 43; 36].

Дослідження спирається на такі **теоретико-методологічні засади**:

- мова існує у свідомості мовців тільки у взаємодії зі своїм середовищем (“interactions between any given language and its environment” [25, p. 325]) – з іншими мовами, якими послуговуються члени суспільства (психологічний аспект), а також із суспільством, в якому ця мова застосовується як засіб спілкування (соціальний аспект) [16, с. 63] та кодування інформації (“society that uses [a language or languages] as ...its codes” [25, p. 325] (семіотичний аспект);

- оскільки середовище функціонування конкретної мови становить суспільство, дослідження лінгва-

льної взаємодії етнокультурних спільнот доцільно здійснювати в контексті екології мови з урахуванням трьох важливих складових – мовці, мова/и й оточення, що дозволить уникнути суб’єктивності в інтерпретації окремих лінгвальних явищ та висновків стосовно формування та виживання мов, реалізації мовної політики, екології міжособистісних стосунків мовців (у єдності зв’язків ‘мовець – середовище’, ‘мовець – мовець’) тощо;

- екологічний підхід, який інтегрує принципи суміжних дисциплін, доцільно долучити з метою тлумачення проблем структури мови, її еволюції [16, с. 62] та варіативності безпосередньо на рівні лексики, де ступінь гнучкості та відкритості для інновацій найвищий.

Результати дослідження. Сучасне середовище функціонування англійської мови в Південній Африці (далі – ПАА) характеризує поліетнічність та полілінгвізм. Екологічні особливості функціонування ПАА виявляються в різних аспектах, зокрема в лінгвогеографічному, соціолінгвістичному та власно лінгвістичному (субстанціональному). Розглянемо ці аспекти.

Лінгвогеографічний аспект. Сучасна англійська мова є поліетнічною, розвинутою системою первинних та вторинних варіантів, діалектів, а також нативізованих і мішаних (піджинізованих та креолізованих) форм. Географічне поширення англійської мови надає їй статус глобальної мови, а її комунікативна значущість підтверджує її лідерство як засобу міжнародного спілкування де-факто (лінгва франка). У різних регіонах еволюція форм існування англійської мови мала свою специфіку.

До Південної Африки (далі – Південно-Африканська Республіка, ПАР) англійську мову було транспортовано впродовж XIX ст.: 1806 р. – Британська колонізація Кейптауна та контролювання найважливіших торговельних шляхів на Далекий Схід; 1820 р. – перша хвиля міграцій робітників з Британських островів, переважно носіїв діалектів міст та сіл навколо Лондону (Home Counties) [35, р. 302]; 1840 р. – міграція представників вищого та середнього класу з йоркширського та лан-

каширського діалектних регіонів Великої Британії [32, р. 325]; к. XIX ст. – третя хвиля глобальної міграції (з Європи – Лондону та інших регіонів Великої Британії, інших європейських країн та США). Внаслідок Британської колонізації півдня Африки впродовж XIX ст. утворилося два регіональних різновиди англійської мови – англійська мова провінції Наталь (сучасна провінція Квазулу-Наталь) та англійська мова Капської провінції, які формувалися носіями англійської мови як першої рідної мови, все ж відрізнялися “вихідним матеріалом та умовами розвитку” [13, с. 64].

Сучасна ПАА неоднорідна та нерівномірно поширена по території ПАР. В якості першої (рідної) мови її вживають здебільшого в Західно-Капській провінції (20.3%), а також у провінціях Гаутенг (13.3 %) і Квазулу-Наталь (13.2 %) (Рисунок 1). На всіх територіях розповсюдження англійська мова співіснує з мовою африкаанс та місцевими мовами, кількість носіїв яких значно переважає (Таблиця 1).

Рис. 1. Частка населення, що користується англійською мовою як першою (рідною) в провінціях Південно-Африканської Республіки (за даними [18])

Таблиця 1. Найпоширеніші мови в провінціях Південно-Африканської Республіки: кількість носіїв рідної (першої) мови (за даними [18])

ПРОВІНЦІЯ	АНГЛІЙСЬКА	АФРИКААНС	АФРИКАНСЬКІ
Західно-Капська	20.3%	49.7%	24.7% (коса)
Гаутенг	13.3 %	12.4%	19.8% (зулу), 11.6% (сесото)
Квазулу-Наталь	13.2 %	≈ 2%	77.8% (зулу)
Східно-Капська	≈ 6%	10.6%	78.8% (коса)
Фрі-стейт	≈ 2.5%	12.7%	64.2% (сесото)
Лімпопо	≈ 1.5%	≈ 3%	52.9% (північна сото), 17% (тсонга), 16.7% (вендійська)
Мпумаланга	≈ 4%	≈ 7%	27.7% (сваті), 24.1% (зулу), 10.1% (південна ндебеле)
Північно-Капська	≈ 3%	53.8%	33.1% (тсвана)
Північно-Західна	≈ 4%	9%	63.4% (тсвана)

У Західно-Капській провінції, де англійська мова поширена як перша переважно серед представників мішаного расового походження (Coloureds English), більшість друкованих ЗМІ видається англійською мовою (Cape Times, Argus) та африкаанс (Die Burger) [21, р. 32], а тип двомовності ‘англійська – африкаанс’ швидко зростає порівняно з типом білінгвізму ‘африкаанс – англійська’ [40, р. 304]. Лінгвогеографічний чинник вплинув на структурні модифікації мов-учасниць контакту. Наприклад, формування конструкцій із за-

йменником *een* ‘one’ (*geen een* ‘no one’) було незалежним в мові африкаанс, проте частота їх уживання та синтаксичні функції збільшилися під впливом англійської мови [42, р. 259]. Очевидно, що англізація граматичних конструкцій в африкаанс зростатиме, а вплив голландської мови в цьому напрямку навряд чи зможе відновитися й носитиме “символічний характер” (“mainly symbolic and not substantiative anymore” [т.с.]). Вплив на англійську мову з боку африкаанс виявляється насамперед у лексичних запозиченнях та окремих

граматичних модифікаціях.

У провінції Гаутенг кількість носіїв англійської мови як першої трохи вища за кількість носіїв африкаанс, хоча й поступається мовцям, для яких автохтонні мови зулу та сесото рідні. Англійська мова поширена в центральних областях, а мова африкаанс – віддалена від географічного центру провінції Гаутенг [29, р. 116]. Розповсюдженість та різноманіття місцевих мов поряд з концентричним поширенням європейських стимулювало структурно-семантичну варіативність лексики. Наприклад, вимова назви провінції Гаутенг (*Gauteng*) з твердим ініціальним /g/ трапляється лише у мовленні іноземців, тоді як південноафриканцям властива вимова з глухим /h/, хоча носії мови африкаанс віддають перевагу гутуральному /kh/ на початку назви [37]. Гібридизацію форм внаслідок лінгвокультурної взаємодії також можна продемонструвати на прикладі одиниці *Gauteng*, яка складається з автохтонного (сесото та тсвана) локативного суфікса *-eng* “place of” та форми *goud-* “gold”, характерної для африкаанс та адаптованої в мовах сесото й тсвана [т.с.].

У Квазулу-Наталь англійська мова (13.2 %) як перша (рідна) співіснує з найпоширенішою в цій провінції африканською мовою зулу (77.8%), проте здебільшого уживається як друга (допоміжна) носіями індійських мов (*South African Indian English*). Особливості лінгвокультурних контактів виявляються у лексичних запозиченнях в англійську мову (*kraal* “a dwelling in a traditional Zulu village”, *AmaDlozi* “ancestor spirits worshiped in traditional Zulu religion and culture” [20, р. 100]) та субстратних елементах, привнесених з індійських та африканських мов. Щодо обоюстороннього впливу, наприклад, між англійською та індійськими мовами, то він виявляється різною мірою залежно від мовного рівня. За даними [28, р. 87] запозичення та субстратні втручання в індійські мови (зокрема тамільську мову та бходжпурі) з боку англійської мови відчутні на лексичному рівні, але майже не торкаються таких аспектів як фонологія та морфосинтаксис. Інші результати спостерігаються у зворотньому напрямку: вплив індійських мов (наприклад, тамільської мови та бходжпурі) на англійську потужний у фонологічному та морфосинтаксичному аспектах, але менший на лексичному рівні.

Соціолінгвістичний аспект. Поліетнічне середовище ПАР активізує мовно-культурну взаємодію та модифікації систем в контакті. Тридцять п'ять автохтонних мов співіснують з мовами-мігрантами, дві з яких – африкаанс та англійська мови – мають статус офіційних поряд з одинадцятьма місцевими мовами. Як правило, мешканці ПАР володіють трьома і більше мовами [28]. Поряд із споконвічними (*English, Afrikaans, Zulu* тощо) та нативізованими (*South African Indian*) формами функціонування мови, ефективними засобами міжкультурної комунікації є піджини. Окремі з них оцінюються як соціально низькі, тобто неprestижні, зокрема *kombuistaal/Kitchen Afrikaans* (букв. “кухонна/ламана мова африкаанс”) “мішана форма комунікації, яка спирається на перемикання коду між англійською мовою та африкаанс” [26, р. 69–70]. Інші піджини, як фанагало (*Fanagalo* “pidgin language that grew up mainly on South Africa’s gold mines to allow communication between white supervisors and African labourers during the colonial and apartheid era; it combines elements of the Nguni lan-

guages, English, and Afrikaans”), отримують протилежні оцінки серед населення ПАР й сприймаються мовцями або як символ соціальної ідентичності, або як “нецивілізована мова” [41].

За генетичним критерієм, у ПАР функціонують три неспоріднені групи мов: європейські, східні (азіатські) та африканські мови. За даними [27], за цими мовами закріплені одночасно декілька різних функцій.

Серед європейських мов, африкаанс та англійська мова поширені по всій території ПАР, а інші мови-мігранти (німецька, грецька, італійська, нідерландська та французька) сконцентровані у великих містах – Кейптаун, Йоганнесбург, Порт-Елізабет, Дурбан, де ці мови слугують засобом внутрішнього спілкування в межах етнічних комун. З метою збереження мовної ідентичності європейські мови-мігранти викладають як допоміжні чи основні у приватних навчальних закладах, застосовують як пріоритетний засіб комунікації у літургіях та культурних заходах.

За переписом 2011 р. [34], англійська мова є першою рідною мовою для 9.6% південноафриканців, третина з яких належить до інших етнічних груп, ніж європейські. Хоча англійськомовне населення становить меншість, приблизно 50% мешканців ПАР мають достатній рівень комунікативної компетенції, англійська мова реалізує широкий спектр функцій. Комунікативна потужність ПАА забезпечується її статусом лінгва франка, активним застосуванням у сферах державної політики, бізнесу та масмедіа. Англійськомовна комунікація не має етнічних обмежень, що засвідчує кількість мовців серед різних верств населення ПАР: європейські етноси (*White*) – 32.8% (тут і далі зі 100% англійськомовних мешканців ПАР), африканські етнічні групи (*Black African*) – 23.9 %, індійці та інші азіатські народи (*Indian, Asian*) – 22.4%, групи мішаного расового походження (*Coloured*) – 19.3%, інші групи – 1.7%.

Екологічні чинники визначили високий ступінь етнокультурної варіативності ПАА:

- за соціолінгвістичним критерієм “тип мовців”, ПАА функціонує як перша і друга (*first language, second language*);

- за етнічним критерієм, варіанти ПАА охоплюють англійську мову білого населення ПАР (*White South African English*, або *General South African English*); англійську мову населення Африки, для якої першою рідною мовою є місцева африканська мова (*Black English*), англійську мову нащадків іммігрантів з Індії (*South African Indian English*), англійську мову представників мішаного расового походження (*Coloured English*);

- за критерієм внутрішньосистемної не/однорідності, розрізняють акценти та субдіалекти у межах варіантів, наприклад, *General South African English* актуалізований як консервативний акцент (*Conservative South African English*) – застаріла форма вимови, яка швидше спирається на зовнішній зразок і наслідує британський RP; респектабельний акцент (*Respectable South African English*) – вимова, властива середньому соціальному шару носіїв англійської мови європейського походження; екстремальний акцент (*Extreme South African English*) – неprestижна вимова, властива нижнім соціальним верствам населення ПАР [24, р. xviii–xix].

Роль африкаанс зменшилася в епоху пост-апартеїду, особливо у сфері освіти та воєнній галузі. Проте африкаанс уживана на телебаченні поряд з англійською та дев'ятьма африканськими мовами. Важливою залишається роль африкаанс в усному спілкуванні, зокрема у сфері будівництва та фермерства, а також у письмовій комунікації. Попри той факт, що у посвідченнях анкетну інформацію подано англійською та французькою, яка витіснила африкаанс у цій сфері, африкаанс поряд з англійською забезпечує спілкування у сфері бізнесу та комерції, а також масове спілкування. Візитки, дорожні знаки та вивіски, банкноти, друковані бланки завжди двомовні (африкаанс та англійська мови).

Серед східних мов поширені індійські (гуджараті, тамільська, хінді, урду) та китайська. Упродовж початкових етапів переселення з Індії до Південної Африки у сер. XIX ст. іммігранти застосовували рідні мови для внутрішньогрупового спілкування та піджинізовану форму фанагало (на основі зулу) для міжетнічної/міжгрупової комунікації. У сер. XX ст. індійське населення ПАР зазнало мовного зсуву "рідна індійська мова > нативізована англійська мова".

Місцеві мови – численні та типологічно різноманітні. В середині XX ст. було здійснено спробу уніфікації алфавітів та створення спільного варіанту для мовних груп нгуні та сесото. Проте місцеві громади відхилили цей проект через занепокоєння наслідками гармонізації – знищення місцевих культур та мов, а також поступову деетнізацію місцевого населення та його планомірну інтеграцію до більших соціальних угруповань ("neo-Vantu linguistic engineering" [27, p. 211]).

Лінгвістичний (субстанціональний) аспект. В умовах етнічної неоднорідності мовні контакти визначають кількість та якість мовних змін. Відкритість системи для інновацій виявляється швидше за все на рівні лексики, зокрема у формуванні регіоналізмів (південноафриканізмів).

Головними етимологічними джерелами формування південноафриканізмів слугували такі: англійська мова, привнесена до ПАР (*stock-fair* [*stock*- "livestock" + *-fair* "periodical gathering of buyers and sellers"] "a livestock auction"), запозичення з африканських мов (*hamba* [Xhosa, Zulu] "to go"), з африкаанс (*dagboek* [Afk. "diary", lit. "day book"] "a journal, dairy, or logging-book"), а також запозичення з інших мов-мігрантів (*atjar* [Malay *achar*] "a spicy pickle").

Джерела формування ПАА виявили неоднакову продуктивність, що визначалося інтенсивністю та тривалістю контактування. Цей чинник вплинув також на сфери максимальної концентрації південноафриканізмів.

Лексика нідерландського походження та запозичення з африкаанс становлять 53,1 % сучасного словникового складу ПАА. Вони представлені назвами об'єктів флори (*apiesdoring, besembos, lemoenhout*) та фауни (*aardvark, bloubok, steenbokkie, zeekoe*), культурно-історичних реалій, пов'язаних з побутом (*voortou* "thong by which a team of oxen is led"), режимом апартеїду (*baasskap* "domination especially by whites of other

groups") тощо.

Від власномовних (англійських) основ походить понад 26 % словникового складу ПАА. Похідні утворювалися як власне південноафриканські неологізми (*game farming* "the raising and utilization of game animals and birds as a commercial enterprise") або внаслідок семантичної деривації (*canteen* "a liquor shop").

Мови бантоїдної групи слугували джерелом для 11,7 %, південноафриканізмів, серед яких позначення традицій, культів та ритуалів (*abakwetha, boyale, domba, intonjane, letsemma, twala, ukubuyisa, umdudo*), міфологічних героїв (*badimo, impundulu, tokoloshe, umshologu*) та інших реалій місцевих культур (*isanusi, qaba, toor, townenaar*). Койсанські одиниці (2,3 %) слугували переважно основами для назв об'єктів флори та фауни (*buchu, chacma, gatagay, ghaap, gnu, karee, kanna, kudu, naras*), етнонімів та лінгвонімів (*Attaqua, Briqua, Cochoqua, Gonaqua, Koraqua, Namaqua, Odiqua, Sonqua, Ubiqua*). Запозичення з різних мов-мігрантів нечисленні (мови Європи - 3,5 % лексики ПАА, мови Азії – 2,6 % одиниць ПАА) та не виявляють конкретних сфер концентрації (*shebeen* [18th c. Anglo-Irish *sibin* < *séibe* 'mugful'] "township tavern, illegal under the apartheid regime, often set up in a private house").

Серед шляхів поповнення лексики переважає опосередковане запозичення. При цьому головними мовами-посередниками виступають середньонідерландська та африкаанс. Хоча участь інших мов-мігрантів також помітна (*dagha* < Afrikaans [adaptation of Zulu and Xhosa *udaka*] "mud, clay").

Важливо відзначити, що високий ступінь мовнокультурної негомогенності та активне уживання допоміжних засобів міжетнічного спілкування, постійно зростаючий обсяг комунікативних функцій англійської мови стимулювали активне утворення етимологічних гібридів (*kwetha dance* [Xhosa *umkhwetha*- + English *-dance*] "dance performed by Xhosa initiates to manhood", *kareeboom* < Khoikhoi *karee*- 'evergreen tree' + Afrikaans *-boom* 'tree'] "a kind of local evergreen trees").

Висновки та перспективи дослідження. Мовна та культурна негомогенність ПАР виявляється як індивідуальна багатомовність в психологічному аспекті, а в соціальному плані – як співіснування значної кількості генетично віддалених мов на компактній території. Ситуація багатомовності ПАР спричинила структурні та семантичні модифікації в англійській мові. Виявилось, що інтенсивне, перманентне й безпосереднє контактування мовців на компактній території мало потужніший вплив та субстанціональні властивості лексики південноафриканського варіанту англійської мови, ніж генетичні зв'язки з дочірньою системою метрополії. В ситуації значної мовної негомогенності генетичний чинник менш потужний, ніж екологічні чинники (лінгвогеографічні, соціолінгвальні та етнокультурні умови контактування й мовного розвитку).

Перспективу дослідження становить аналіз особливостей структури, семантики та функціонування різних генетичних розрядів південноафриканізмів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багана Ж. Судьба европейского языка в Африке: социолингвистические и лингвокультурологические особенности французского языка в Конго. Саратов: Изд-во Саратов-ун-та, 2003. 192 с.
2. Беспала Л. В., Козлова Т. О. Формування карибської англійськомовної картини світу в умовах лінгвокультурних контактів. Запоріжжя: Статус, 2018. 308с.
3. Карлинский А. Е. Основы теории взаимодействия языков. Алма-Ата: Гылым, 1990. 181 с.
4. Клоков В. Т. Французский язык в Африке: Лингвокультурологическое исследование. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2000. 284 с.
5. Козлова Т. О. Автохтонні редуплікації в англійській мові Нової Зеландії//Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2017 (а). № 72. С. 73-83.
6. Козлова Т. О. Динамика развития лексической системы английского языка в Австралии: этнолингвистический аспект (на материале лексики с автохтонным компонентом значения): автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки". Запорожье, 2001. 20 с.
7. Козлова Т. О. Запозичення понять і концептів. Лінгвокультурологічний аналіз//Вісник Черкаського університету. Вип. 68. Черкаси: ЧНУ, 2005 (а). С. 28–40.
8. Козлова Т. О. Розвиток та функціонування контактних мов в аспекті теорії іконічності//Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць. Київ: Вид. Дім Дм. Бурого, 2015 (б). Вип. 55. С. 161–168.
9. Лазаренко Л. О. Лексична інтерференція в усному румунському мовленні України (лінгвістичний та соціолінгвістичний аспекти). Київ, 2001. 130 с.
10. Мечковская Н. Б. Общее языкознание: Структурная и социальная типология языков. М.: Флинта Наука, 2003. 312 с.
11. Молодкин А. М. Взаимодействие языков разного типа в этнокультурном контексте (языковые контакты в португальскоязычной Африке): монография/под ред. Л. И. Баранниковой. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2001. 184 с.
12. Нецименко Г. П. Языковая ситуация в славянских странах: опыт описания. Анализ концепций. Москва: Наука, 2003. 279 с.
13. Скибина В. И. Национально негомогенный язык и лексикографическая практика. Запорожье: РИП "Видавель", 1996. 176 с.
14. Суходоева Т. А. Языковые контакты в условиях активного доминирования мажоритарного языка над миноритарным: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка". Ульяновск, 2006. 24 с.
15. Хапилина Е. В. Контакты европейских языков на территории Африки (на материале английских заимствований в африканских вариантах французского языка): автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 "Теория языка". Саратов, 2005. 20 с.
16. Хауген С. Языковой контакт. Новое в лингвистике. Вып. VI: Языковые контакты/под ред. В. Ю. Розенцвейга. Москва: Прогресс, 1972. С. 61-80.
17. A Dictionary of South African English on Historical Principles/managing ed. P. Silva et al. Oxford, etc.: Oxford University Press, 1996. 825 p.
18. Alexander M. South Africa Gateway. 2018. URL: <https://southafrica-info.com/arts-culture/11-languages-south-africa/>
19. Banford J., Banford W. A Dictionary of South African English. 4th ed. Cape Town: Oxford University Press, 1991. 412 p.
20. Bangura A. K. Zulu. Native Peoples of the World: An Encyclopedia of Groups, Cultures and Contemporary Issues: An Encyclopedia of Groups, Cultures and Contemporary Issues/ed. by S. L. Danver. London, New York: Routledge, 2015. P. 99–101.
21. Cadman M. Exploring Our Provinces. Western Cape. Cape Town: Jacana Media, 2007. 70 p.
22. English in Multilingual South Africa: The Linguistics of Contact and Change/ed. by R. Hickey Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 274 p.
23. Garner M. Language: An Ecological View. Oxford, Bern, Berlin, etc.: Peter Lang, 2004. 260 p.
24. Gough D. H. English in South Africa. A Dictionary of South African English on Historical Principles/managing ed. P. Silva et al. Oxford, etc.: Oxford University Press, 1996. P. XVII–XIX.
25. Haugen E., Dil A.S. The Ecology of Language. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1972. 366 p.
26. Hickson J., Krieger S. Multicultural Counseling in a Divided and Traumatized Society: The Meaning of Childhood and Adolescence in South Africa. Westport: Greenwood Publishing Group, 1996. 186 p.
27. Kamwangamalu N. M. The language planning situation in South Africa. Language Planning and Policy in Africa/ed. by R. B. Baldauf, R. B. Kaplan. Clevedon, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters LTD, 2004. P. 197–281.
28. Klerk V. de. Focus on South Africa. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing, 1996. 325 p.
29. Kok P. South Africa's Magnifying Glass: A Profile of Gauteng Province. Pretoria: HSRC Press, 1998. 270 p.
30. Kozlova T. Borrowing as an Interface for Multicultural Discourse: Aotearoa New Zealand//Лінгвістичні студії. 2019а. № 37. С. 98-104.
31. Kozlova T., Kornushina N., Nikulina A. The Cultural and Linguistic Exploration of Land in American Campfire Stories. Periodyk naukowy Akademii Polonijnej. 2019b. 36. nr 5. P 89-95. <https://doi.org/10.23856/3610>
32. Latham L.W. English in South Africa. English as a World Language/ed. by ed. R. W. Bailey & M. Görlach. Ann Arbor, University of Michigan Press, 1986. P. 324–352.
33. Language in South Africa/ed. by R. Mesthrie. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. 485 p.
34. Language. The South Africa I know, the home I understand. Stats SA. Department: Statistics South Africa. Republic of South Africa. URL: http://www.statssa.gov.za/census/census_2011/census_product_s/NW_Municipal_Report.pdf
35. Lass R. The Shape of English. Structure and History. London, Melbourne: J. M. Dent and Sons Ltd., 1987. 314 p.
36. Mesthrie R. A Dictionary of South African Indian English. Claremont: UCT Press, 2010. 208 p.
37. Mesthrie R. Eish, but is it English? Cape Town: Penguin Random House South Africa, 2011. 176 p.
38. Mesthrie R. Language and Social History: Studies in South African Sociolinguistics. Cape Town & Johannesburg: David Philip, New Africa Books, 1995. 352 p.
39. Mufwene S. S. The Ecology of Language Evolution. Cambridge: University of Cambridge Press, 2001. 255 p.
40. Posel D., Zeller J. Language Use and Language Shift in Post-Apartheid South Africa. English in Multilingual South Africa: The Linguistics of Contact and Change/ed. by R. Hickey. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. P. 288-309.
41. Ravysse N. Against All Odds: The Survival of Fanagalo in South African Mines. Language Matters. 2018. № 49. P. 3–24.
42. Rooy B. van. Present-day Afrikaans in Contact with English. English in Multilingual South Africa: The Linguistics of Contact and Change/ed. by R. Hickey. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. P. 241-264.
43. The online dictionary of South African English. Alexander M. South Africa Gateway. 2018. URL: <https://southafrica-info.com/arts-culture/dictionary-south-african-english/>
44. Webb V. N. Language in South Africa: The Role of Language in National Transformation, Reconstruction and Development. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2002. 356 p.

REFERENCES

1. Baghana J. The fate of the European language in Africa: socio-linguistic and linguocultural features of the French language in Congo. Saratov: Izdatelstvo Saratovskogo universiteta, 2003. 192p.
2. Bepala L.V., Kozlova T.O. Formation of the Caribbean English worldview in terms of linguistic and cultural contacts. Zaporizhzhia: Status. 308p.
3. Karlinskiy A. Fundamentals of the theory of the interaction of languages. Alma-Ata: Gyilyim, 1990. 181p.
4. Klokov V.T. The French language in Africa: the linguocultural investigation. Saratov: Izdatelstvo Saratovskogo universiteta, 2000. 284p.
5. Kozlova T. O. Iconic Perspective on Autochthonous Reduplications in New Zealand English//Nova philologia. Zaporizhzhia: ZNU, 2017 (a).72.P.73-83.
6. Kozlova T.O. Australian English word-stock transformation in ethnolinguistic perspective (the study of words with autochthonous component): synopsis of thesis for the candidate degree in philology, specialization 10.02.04 "Germanic Languages". Zaporozhe, 2001. 20p.
7. Kozlova T.O. Borrowing terms and concepts. Linguocultural analysis//Visnik Cherkaskogo Universitetu. Cherkasi: ChNU, 2005 (a).68. P. 28-40.
8. Kozlova T.O. The development and functioning of the contact languages in the aspect of iconicity theory//Movni i kontseptualni kartini svitu. Kyiv: Vidavnychiy Dim Dm.Burago, 2015 (b). 55. P.161-168.
9. Lazarenko L.O. Lexical interference in the Romanian speech in Ukraine (linguistic and sociolinguistic aspects). Kyiv, 2001. 130c.
10. Mechkovskaia N.B. General linguistics: structural and social language typology. M.: Flinta Nauka, 2003. 312p.
11. Molodkin A.M. Interaction of different language types in ethno-cultural context (language contacts in Portugal-speaking Africa)/ed. by L.I. Barannikova. Saratov: Izdatelstvo Saratovskogo universiteta, 2001. 184p.
12. Neschimenko G.P. Language situation in the Slavic countries: description experience. Concepts analysis. Moscow: Nauka, 2003. 279p.
13. Skibina V.I. Nationally inhomogeneous language and lexicography practice. Zaporozhe: PIP "Vidavets", 1996. 176p.
14. Suhodoeva T.A. Language contacts in conditions of the majority language active domination: thesis synopsis of thesis for the candidate degree in philology, specialization 10.02.19 "Language theory". Ulianovsk, 2006. 24p.
15. Hapilina E.B. European language contacts in Africa (on the material of English borrowings into African variants of the French language): thesis synopsis of thesis for the candidate degree in philology, specialization 10.02.19 "Language theory". Saratov, 2005. 20p.
16. Haugen E. Language contact. New in linguistics. VI: Language contacts/ed. by V. Rozentsveyg. Moscow: Progress, 1972. P. 61-80.

Ecological Conditions of Modern South African English Development and Functioning

O. M. Avramenko

Annotation. The article discusses ecological conditions of South African English formation and functioning. It demonstrates the efficiency of ecological approach to the investigation of non-homogeneous forms of language, and employs a set of ecological criteria (lingvo-geographical, sociolinguistic, and structural) to analysing the modern state of English in South African Republic. The research focuses on etymological sources of the South African English lexicon, ways of its enrichment alongside with the spheres of maximum concentration of regionalisms. The results prove the significance of ecological factors that determine South African English lexicon specificity and variation. Other factors, such as genetic and typological ones, appeared less influential.

Keywords: *linguistic ecology, language contact, language variation, South African English, internal systemic variation.*